

การเตรียมตัวก่อนเกษียณของข้าราชการในสังกัดกรุงเทพมหานคร

นายกิตติชัย บ่อสมบัติ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสังคมวิทยามหาบัณฑิต

สาขาวิชาประชากรศาสตร์ ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2540

ISBN 974-638-357-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

PREPARATION FOR RETIREMENT OF GOVERNMENT
OFFICIALS IN THE BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION

MR. KITTICHAJ BOWSONBAT

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts in Demography

Department of Sociology and Anthropology

Graduate School

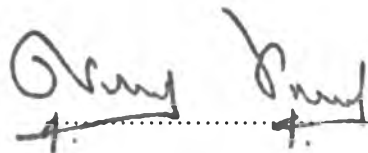
Chulalongkorn University

Academic Year 1997

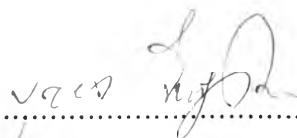
ISBN 974-638-357-4

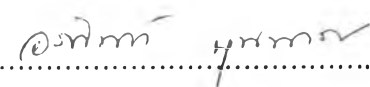
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การเตรียมตัวก่อนเกษียณของข้าราชการในสังกัดกรุงเทพมหานคร
โดย นายกิตติชัย บ่อสมบัติ
ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์อรพินท์ บุญนาค

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาโทสาขาสังคมวิทยา มหาวิทยาลัย

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ สุภวัฒน์ ชุตินวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุญยง ชื่นสุวิมล)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์อรพินท์ บุญนาค)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์มาลินี วงษ์สิทธิ์)

.....กรรมการ
(อาจารย์อังฉรา เอ็นซ์)

กิตติชัย บ่อสมานิติ : การเตรียมตัวก่อนเกษียณของข้าราชการในสังกัดกรุงเทพมหานคร

(PREPARATION FOR RETIREMENT OF GOVERNMENT OFFICIALS IN THE BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION)

อาจารย์ที่ปรึกษา : รศ. อรพินท์ บุณนาค, 135 หน้า. ISBN 974-638-357-4

การศึกษาระดับปริญญาโทมีวัตถุประสงค์สองประการคือ (1) เพื่อศึกษาการเตรียมตัวก่อนเกษียณของข้าราชการในสังกัดกรุงเทพมหานคร (2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคมกับการเตรียมตัวก่อนเกษียณอาชุนราชการของข้าราชการในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ข้าราชการกรุงเทพมหานคร จำนวน 615 คน ในการศึกษาระดับปริญญาโทนี้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและใช้การวิเคราะห์ด้วยตารางไขว้และค่าเฉลี่ยเลขคณิต

ผลการศึกษาพบว่า ข้าราชการส่วนใหญ่มีการเตรียมตัวก่อนเกษียณและเมื่อนำลักษณะภูมิหลังทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคม มาหาความสัมพันธ์ ปรากฏว่า อายุ และการมีผู้สูงอายุในครอบครัวมีผลทำให้เกิดความแตกต่างในการเตรียมตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อนำข้าราชการที่ได้เตรียมตัวมาศึกษาถึงประเภทของการเตรียมตัวก่อนเกษียณ พบว่า ข้าราชการให้ความสำคัญกับการเตรียมตัวด้านร่างกายมากที่สุด รองลงมาคือ เตรียมตัวด้านจิตใจ และเตรียมตัวด้านความเป็นอยู่ตามลำดับ โดยมีตัวแปรอิสระต่าง ๆ เช่น จำนวนบุตร และระดับตำแหน่ง มีผลทำให้เกิดความแตกต่างในการเตรียมตัวด้านร่างกายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนตัวแปรทางด้านเพศ และรายได้ครัวเรือนมีผลทำให้เกิดความแตกต่างในการเตรียมตัวด้านจิตใจ ในขณะที่ตัวแปรด้านความเป็นเจ้าของบ้าน, การศึกษา และระดับตำแหน่ง มีผลทำให้เกิดความแตกต่างในการเตรียมตัวด้านความเป็นอยู่อย่างเห็นได้ชัดเจน

ภาควิชา.....สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา.....
สาขาวิชา.....ประชากรศาสตร์.....
ปีการศึกษา..... 2540.....

ลายมือชื่อนิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

C730374 : MAJOR SOCIOLOGY AND ANTHROPOLOGY

KEY WORD PREPARING / RETIREMENT / GOVERNMENT OFFICIALS

KITTICHAJ BOWSOBATH: PREPARATION FOR RETIREMENT OF GOVERNMENT OFFICIALS IN THE BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION.

THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. AURAPIN BUNNAG, M.A., 135 pp.

ISBN 974-638-357-4

There are two objectives in this study : (1) to investigate the preparation for retirement of the Government officials in the Bangkok Metropolitan Administration (BMA) (2) to investigate the three types of preparation (physical, mind and living) according to their socio-economic and demographic characteristics. In this study, 615 government officials in BMA were included in the sample. The questionnaire has been designed by the researcher and the data obtained were analyzed by using crosstabulation and mean values.

It is found that most of the government officials in the BMA have been preparing themselves for retirement. Two major variables such as age and having an old age in the family have affected the BMA official's preparation for retirement the most.

Regarding the three types of the preparation, it is found that most of the BMA'S officials gave first priority for physical preparation, then, the preparation for the mind and the living accordingly. It is also found that the variables such as the number of children, and the level of position have a statistically significant relationship with the physical preparation, while sex and income of the household have a statistically significant relationship with the mind preparation. For the living preparation, the variables such as owner of the house, education level and level of the position were correlated significantly.

ภาควิชา..... สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา.....

สาขาวิชา..... ประชากรศาสตร์.....

ปีการศึกษา..... 2540.....

ลายมือชื่อผู้คิด.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณา และความช่วยเหลือจากหลาย ๆ ท่าน ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์อรพินท์ บุนนาค อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้ให้ความกรุณาให้คำแนะนำดูแลเอาใจใส่ และตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์อย่างสม่ำเสมอ กราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. วิพรรณ ประจวบเหมาะ รุฟโฟโล ผู้อำนวยการสถาบันประชากรศาสตร์ ที่กรุณาสอบถามถึงผลการดำเนินงานตลอดมา ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุญยง ชื่นสุขวิมล ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะอื่นๆ เพื่อให้วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ มาลินี วงษ์สิทธิ์ และอาจารย์อังฉรา เอ็นซ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาชี้ประเด็นตลอดจนข้อมูลต่างๆ ที่ใช้ศึกษา และตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ของสถาบันประชากรศาสตร์ทุกท่าน ขอขอบพระคุณ คุณศิริวรรณ ศิริบุญ และเจ้าหน้าที่สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลเป็นอย่างดี

นอกจากนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณมูลนิธิโรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ ที่ได้ให้การสนับสนุนโดยให้การอนุเคราะห์ทุนวิจัยช่วยเหลือในการดำเนินงาน

ท้ายที่สุดนี้ ขอกราบรำลึกถึงพระคุณคุณพ่อ ที่ได้สั่งสอนให้ผู้เขียนมีความฝักใฝ่ในการศึกษา และขอกราบรำลึกถึงพระคุณคุณแม่ที่สนับสนุนและให้กำลังใจตลอดมา ขอขอบคุณคุณทิพวัลย์ บ่อสมบัติ ตลอดจนพี่น้อง น้อง ๆ และเพื่อน ๆ ทุกคน ที่ผู้เขียนได้รับความเอื้อเฟื้อในด้านต่างๆ จนวิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงไปได้

กิตติชัย บ่อสมบัติ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ซ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
2. ระเบียบวิธีวิจัย และลักษณะทั่วไปของข้อมูล.....	31
3. การเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุราชการ.....	56
4. ประเภทของการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุราชการ.....	84
5. สรุปผลและข้อเสนอแนะ.....	114
รายการอ้างอิง.....	123
ภาคผนวก.....	128
ประวัติผู้เขียน.....	136

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. จำนวนอัตรากำลังของข้าราชการสามัญกรุงเทพมหานคร ในสังกัดสำนักต่าง ๆ จำแนกตามอายุ พ.ศ. 2536.....	4
2. ร้อยละของข้าราชการกรุงเทพมหานคร จำแนกตาม ลักษณะพื้นฐานทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคม.....	44
3. ร้อยละของข้าราชการกรุงเทพมหานคร จำแนกตาม การเตรียมตัวและไม่เตรียมตัวก่อนเกษียณอายุราชการ.....	46
4. ร้อยละของข้าราชการกรุงเทพมหานคร จำแนกตาม การได้รับความรู้หรือหาความรู้หรือการเข้ารับการฝึกอบรม ก่อนเกษียณอายุราชการ.....	47
5. ร้อยละของข้าราชการกรุงเทพมหานคร จำแนกตาม อายุที่เริ่มเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุราชการ.....	49
6. ร้อยละของข้าราชการกรุงเทพมหานคร จำแนกตาม ประเภทของการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุราชการ.....	52
7. ร้อยละของข้าราชการกรุงเทพมหานคร จำแนกตาม บุคคลที่ต้องการอยู่ด้วยหลังเกษียณอายุราชการ.....	53
8. ร้อยละของข้าราชการกรุงเทพมหานคร จำแนกตาม ความคิดที่จะเตรียมตัวไว้สำหรับการดำเนินชีวิตเมื่อเกษียณอายุราชการ.....	55
9. ร้อยละของข้าราชการกรุงเทพมหานคร จำแนกตามการเตรียมตัว ก่อนเกษียณอายุราชการ และปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคม.....	62
10. ร้อยละของข้าราชการกรุงเทพมหานคร จำแนกตาม การเตรียมตัวก่อนเกษียณ เพศและอายุ.....	66
11. ร้อยละของข้าราชการกรุงเทพมหานคร จำแนกตาม การเตรียมตัวก่อนเกษียณ เพศและการมีผู้สูงอายุในครอบครัว.....	67

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
12. ร้อยละของข้าราชการกรุงเทพมหานคร จำแนกตาม การเตรียมตัวก่อนเกษียณ อายุและการมีผู้สูงอายุในครอบครัว.....	68
13. ร้อยละของข้าราชการกรุงเทพมหานคร จำแนกตาม การเตรียมตัวก่อนเกษียณ สถานภาพสมรส และอายุ.....	69
14. ร้อยละของข้าราชการกรุงเทพมหานคร จำแนกตาม การเตรียมตัวก่อนเกษียณ สถานภาพสมรส และการมีผู้สูงอายุในครอบครัว.....	70
15. ร้อยละของข้าราชการกรุงเทพมหานคร จำแนกตาม การเตรียมตัวก่อนเกษียณ จำนวนบุตร และอายุ.....	71
16. ร้อยละของข้าราชการกรุงเทพมหานคร จำแนกตาม การเตรียมตัวก่อนเกษียณ จำนวนบุตร และการมีผู้สูงอายุในครอบครัว.....	72
17. ร้อยละของข้าราชการกรุงเทพมหานคร จำแนกตาม การเตรียมตัวก่อนเกษียณ การมีผู้สูงอายุในครอบครัวและอายุ.....	73
18. ร้อยละของข้าราชการกรุงเทพมหานคร จำแนกตาม การเตรียมตัวก่อนเกษียณ รายได้ครัวเรือนและอายุ.....	75
19. ร้อยละของข้าราชการกรุงเทพมหานคร จำแนกตาม การเตรียมตัวก่อนเกษียณ รายได้ครัวเรือนและการมีผู้สูงอายุในครอบครัว.....	75
20. ร้อยละของข้าราชการกรุงเทพมหานคร จำแนกตาม การเตรียมตัวก่อนเกษียณ ความเป็นเจ้าของบ้านและอายุ.....	77
21. ร้อยละของข้าราชการกรุงเทพมหานคร จำแนกตามการเตรียมตัว ก่อนเกษียณ ความเป็นเจ้าของบ้าน และการมีผู้สูงอายุในครอบครัว.....	77
22. ร้อยละของข้าราชการกรุงเทพมหานคร จำแนกตาม การเตรียมตัวก่อนเกษียณ การศึกษาและอายุ.....	79
23. ร้อยละของข้าราชการกรุงเทพมหานคร จำแนกตาม การเตรียมตัวก่อนเกษียณ การศึกษาและการมีผู้สูงอายุในครอบครัว.....	79

สารบัญญัตินำ (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
24. ร้อยละของข้าราชการกรุงเทพมหานคร จำแนกตาม การเตรียมตัวก่อนเกษียณ ระดับตำแหน่งและอายุ.....	81
25. ร้อยละของข้าราชการกรุงเทพมหานคร จำแนกตาม การเตรียมตัวก่อนเกษียณ ระดับตำแหน่ง และการมีผู้สูงอายุในครอบครัว.....	81
26. ร้อยละของข้าราชการกรุงเทพมหานคร จำแนกตาม การเตรียมตัวก่อนเกษียณ โครงสร้างครัวเรือนและอายุ.....	83
27. ร้อยละของข้าราชการกรุงเทพมหานคร จำแนกตาม การเตรียมตัวก่อนเกษียณ โครงสร้างครัวเรือน และการมีผู้สูงอายุในครัวเรือน.....	83
28. ค่าเฉลี่ยคะแนนการเตรียมตัวก่อนเกษียณ ด้านร่างกาย และด้านความเป็นอยู่ จำแนกตามเพศ.....	86
29. ค่าเฉลี่ยคะแนนการเตรียมตัวก่อนเกษียณ ด้านร่างกาย และด้านความเป็นอยู่ จำแนกตามอายุ.....	87
30. ค่าเฉลี่ยคะแนนการเตรียมตัวก่อนเกษียณ ด้านร่างกาย และด้านความเป็นอยู่ จำแนกตามสถานภาพสมรส.....	88
31. ค่าเฉลี่ยคะแนนการเตรียมตัวก่อนเกษียณ ด้านร่างกาย และด้านความเป็นอยู่ จำแนกตามจำนวนบุตร.....	90
32. ค่าเฉลี่ยคะแนนการเตรียมตัวก่อนเกษียณ ด้านร่างกาย จำแนกตามจำนวนบุตร และเพศ.....	91
33. ค่าเฉลี่ยคะแนนการเตรียมตัวก่อนเกษียณ ด้านร่างกาย และด้านความเป็นอยู่ จำแนกตามการมีผู้สูงอายุในครอบครัว.....	92
34. ค่าเฉลี่ยคะแนนการเตรียมตัวก่อนเกษียณ ด้านร่างกาย และด้านความเป็นอยู่ จำแนกตามรายได้ครัวเรือน.....	94
35. ค่าเฉลี่ยคะแนนการเตรียมตัวก่อนเกษียณ ด้านร่างกาย และด้านความเป็นอยู่ จำแนกตามความเป็นเจ้าของบ้าน.....	95
36. ค่าเฉลี่ยคะแนนการเตรียมตัวก่อนเกษียณ ด้านความเป็นอยู่ จำแนกตามความเป็นเจ้าของบ้าน และเพศ.....	96

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
37. ค่าเฉลี่ยคะแนนการเตรียมตัวก่อนเกษียณ ด้านร่างกาย และด้านความเป็นอยู่ จำแนกตามการศึกษา.....	97
38. ค่าเฉลี่ยคะแนนการเตรียมตัวด้านความเป็นอยู่ จำแนกตามการศึกษา และการมีผู้สูงอายุในครอบครัว.....	98
39. ค่าเฉลี่ยคะแนนการเตรียมตัวก่อนเกษียณ ด้านร่างกาย และด้านความเป็นอยู่ จำแนกตามระดับตำแหน่ง.....	100
40. ค่าเฉลี่ยคะแนนการเตรียมตัวด้านร่างกาย และด้านความเป็นอยู่ จำแนกตามระดับตำแหน่ง และอายุ.....	101
41. ค่าเฉลี่ยคะแนนการเตรียมตัวก่อนเกษียณ ด้านร่างกาย และด้านความเป็นอยู่ จำแนกตามโครงสร้างครัวเรือน.....	102
42. ร้อยละของข้าราชการกรุงเทพมหานคร จำแนกตามการเตรียมตัวด้านจิตใจ และปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจ สังคม.....	108
43. ร้อยละของข้าราชการกรุงเทพมหานคร จำแนกตามการเตรียมตัวด้านจิตใจ เพศ และสถานภาพสมรส.....	111
44. ร้อยละของข้าราชการกรุงเทพมหานคร จำแนกตามการเตรียมตัวด้านจิตใจ รายได้ครัวเรือน และอายุ.....	112
45. สรุปผลการศึกษาและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะภูมิหลังทาง ประชากร เศรษฐกิจ สังคม กับการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุราชการ การเตรียมตัวด้านร่างกาย การเตรียมตัวด้านจิตใจ และการเตรียมตัวด้าน ความเป็นอยู่.....	113